

(162)

MARRIAGE

H+

Investigator: Willie. D

Informant: Sera WatiDreketi, Noco, Rewa.

ULUTAGA: NA VEIKA EDAU VAKAYACORI NA VAKAMAU ENAGAUNA MAKAWA.

- E dau kenai vakarau ni sa tiko ko tinani tagane kei tinani yalewa. Sa qai dau nona cakacaka toka na tinai tagane me dua na watini luvena. Kevaka sa raica tiko edua na gone yalewa sa qai dau nona cakacaka toka me dau vosa yani mei tinani yalewa. Ni sa oti koya era sa dau veivosaki tiko, ka sa mani vakadonuya mai ko tinani yalewa. Oti sa na qai lako sara yani ko tinani tagane ka lai tukuna vei watina ni sa na watina na luvedrau na yalewa koya. Sa na tukuna sara yani vei koya oti sa qai lakoyani na kenai tukuni. Kevaka sa vakadonuya mai ko yalewa sa naqai tukuni veiratou na nona yavusa kei na mataqali. Vaka kina vei tagane sa na qai tukuni yani, ni ratou sa na mai veivosaki sa na qai lako yani na mata vaka vanua oqo me dau lai Tataunaki, ka dau vakayagataki eke edua na tabua levu. Ko ira naqase ena gauna makawa era dau maroroya tu ga edua tabua levu me dau lai tataunaki kina na luvedra ni sa vakarau vakawati. Ni sa lai tataunaki sa naqai kila kina ko yalewa, sa na qai mai tarogi. Kevaka sa vakadonuya oti ga sa qai dau caka na Siga ni sucu, sa dau kau yani na kena kakakana mevaka na uvi kei na dalo. Mevaka na nona i sulu edau voli sara ga mai nai sulu dredre. Ni sa dau kau yani na kena saqai dau

- kau tiko ga yani na kena kakana na gone yalewa me yacova sara na siga ni vakamau. Oqori edau tukuni tu kina ni dau vakani ko yalewa mai veitagane. Edau vakayacori eke na veika kece eratou rawa ni rawata mai ko tabani tagane me yacova sara na gauna sa lokuci kina merau sa vakamau. Ni rau sa vakarau vakamau, na gauna ga erau sa bogi va kina sa na caka talega kina nai yau. Ni sa caka nai yau sa qai dau wase rua tu na vakamau. Sa dau tevu ena vale ni vakamau, sa qai tiko nai yau nei tinai yalewa ka vakatokai tiko me Kalinisucu. Nai yau koya edau kau yani ena siga ni bogi va, ka dau kau vakatabaki dua yani vei tinana na yalewa. Ni gauna sa dau caka tiko kina na magiti e rara sa qai dau vakacabori yani nai Vola ka dau vakayagataki eke na karasini. Na gauna me sa qai bogi va oti sa qai kau yani nai yau koya me lai tinana. Ena kau talega yani edua na tabua ka ratou kauta yani na wekani yalewa meratou lai tataunakitaki yalewa meratou lai maroroi koya vinaka. Ni rau sa tiko ka sa yacova sa na gauna erau sa vakaluveni kina saqai dau kau tale yani na tabua me dau lai tukuni kinaveiratou na wekai yalewa ni sa sucu na gone. Ni sa oti koya sa qai mai caka na Roqoroqo mevaka na ibe kei na kumi kei na sovu. Na siga sa caka kina na Roqoroqo sa na caka talega kina na magiti me baleta tiko na sucu ni gone. Ni gauna sa caka kina na magiti sa na caka sara ga kina na mocemoce ka na vakatau sara toka veiratou na wekani tagane. Kevaka eratou tukuna me bogi tini ia sa na bogi tini na nodra moce. Kevaka eratou tukuna me bogi va ia sa na bogi va ga.

- Ni gauna sa lako tiko yani kina edua me lai Roqoroqo sa na gutuva tiko yani e katu dua nai sulu me ubi ya tiko yani kina nai cina koya. Era nayadua kece na cina tabucagi ena gauna era mocemoce tiko kina ena nodrau vale na veitinani. Eso edau lili tu e loma ni vale oqori ko ira na tabani tagane. Ko tabani yalewa era sa na qai vakaraica toka mai na ka koya. Era na kauta ga yani ko tabani yalewa edua na wa sugusugu me lai nokata tiko ka sa kilai tiko ni cina koya sa nona na marama ka lai nokata. Edau vakatiko koya na kena dau vakaraici ko ira na tinani gone vou.
- Rawa ni ko talanoataka mada se na yalewa cava ka dau vakaraica ko tinani tagane, mevaka beka ena loma ga ni yavusa ?
- Enagauna makawa era dau rai tiko ga ena loma ni kero se nonayavusa. Se me lako sara yani kina na dua na koro vakavoleka, ni sa na vakadonuya ga sa oti.
- Na cava beka ko na vaqara ena dua na yalewa me sa na qai watina na luvemu ?
- Na nona nanuma mena rawa ni mai veiqaravi ena gauna erau sa na malumalumu kina. Me mai veiqaravi beka e loma ni vale. Sa naraica sara toka ki tinai tagane na nona cakacaka ena veisiga na gone yalewa ka sa raica tiko mewatina na luvena.
- Ena rauta beka e yabaki vica me sa naqai vakawati kina ko gone yalewa ?
- Ia ko ira na tinani tagane ni ra se gone sara ga na yalewa kei na tagane sa na vaqarai tiko nawatini luvena. Ia eso erau sa dau lelevu sara ko ira na gone yalewa kei na cauravou sa qai dau caka na kena veivosaki.

- Kevaka sa na tukuni ni siga koya sa na kau mai kina na kei yalewa, eratou sa na wawa toka mai me dua beka na kakana meratou na cakava mai.
- Ko ceiedau kauta tiko na kena kakana na yalewa ?
- Sa dau lako yaniedua veiratou na wekai tagane, ia sa dau tavi nei tama kei tina nai sulu ni gone yalewa. Ko ira na lako yaniera qai dau kauta ga yani na veika e rawata yani.
- Na gaunacava beka edau lokuci kina na siga ni vakamau ?
- Ni gauna ga edrau sa dresu i vola kina sa na lokuci sara ga mai kea na siga ni vakamau. Edau caka talegaedua na kakana ni dresu i vola, na kakana oqo edau lai caka sara ga ena vale nei tagane.
- E rawa beka veirau na veiwatini vou merau veitalanoa ni se bera na siga ni vakamau? Ena
- Edau nodra cakacaka na qase ni sa macala na siga ni vakamau , sa vaka merau dau vakatalai yani kina na dua na vanua merau dau lai sota merau veikilai yalo.
- Edau vakatau vei cei na tikini siga ni vakamau ?
- Edau vakatau sara toka ga mai veiratou na tabani tagane. Ni sa na tukuna ga mai na tikini siga merau vakamau kina sai koyasara ga. dau vakayacori ga ena nona vanua na tagane. Ni sa caka na Tevutevu edautevutevu e liu ko yalewa, me lai conaka na nona vale. Me tekivu sara mai na co eratou dau cakava mai na tabani yalewa. E rawa ni katu va na ibe lelevu, ni sa dau lai conaki tu vaka koya era sa qai kauta yani nai

Cont'd Page 6.

- yaya nei yalewa me yaco sara kina na nona sasa ni vale. Na veika taucoko e dodonu medau vakayagataka ko yalewa ena loma ni nona vale ena vakarautaka mai ko tinana keiratou na wekana.
- Ena vakaisulu tu beka mai vakacava ko yalewa ?
- Ena sulu sara ga ena kumi, ka rau na qai kautamai ko rau na tacina yalewa se medua ga mai na wekana merau na qai lako vata mai. Ena vaka talega kina ko tagane nidua erau na sulu vata mai. Ia nai yau ni vakamau edau mai vakacabori ni sa oti mai na vakamau. Edau mai tevu talega na ibe ni kana, e ono mai na ibe ni kana nei yalewa enaono talega mai ko tagane mevaka merau na veisa tiko. Ni sa rau mai dabe merau kana erau na kana vata ga me dua vata na nodrau veleti ni kana, ka dua vata na nodrau i sele. E dua vata talega na dalo merau kania vata vaka kina na ota, se na toa merau kania vata. Na vanua sara ga erau sa na kana tiko kina ko rau na veiwatini eratou sa na tuvani talega mai kina ko rau tale ka dua meratou kana vata.
- Ocei na liutaka mai na Tevutevu ?
- Eratou na liutaka sara ga mai ko iratou na tabani yalewa, meratou sa mai tekuka e liu na nodratou coconaki ni vale, sa qai mai dau tevutevu yani ko tagane. Ni yalewa me lai conaka na vale ni sa nona tiko na vale koya, oqo edau vakarautaka sara ga mai ko tinai yalewa. Ia ko tagane me qai laitevu i yau e muri baleta ni yau koya merau qai lai davoca vata kei watina. Nai yau nei yalewa e tu era ka tu e cake nai yau nei tagane.

- Edau laurai eke na nodra dau veiqatitaka na veika era dau cakava ko ira na veitabana. Erau dau veisisivi se ko cei e levu na nona i yau, eke sa dau laurai ga kina ni rau sa dau veisa toka ga sega ni dua me lusi. Erau yalo kaukauwa ruarua me dui levu na nodrau dui yam.
- Rawa ni ko talanoataka mada na macala ni kevaka e yalwa vinaka ?
- Eke dau vakatau sara ga vei tagane me dau tukuna yani se yalewa gone. Ko iratou na wekani tagane eratou na lai tarogi sa na qai tukutuku yani ko tagane.
- Eratou dau vakarautaka vaka cava ko iratou na wekani tagane, ni yalewa gone mai na yalewa koya ?
- Ena gauna eratou sa na vakacaborayani kina magiti ni bogi va eratou na sega ni tunaka yani na vuaka se me mavoa tu yani edua na tikini yagona. Oqori sa kena vakaraitaki sara ga yaniveiratou na tabani yalewa ni yalewa gone na nodratou yalewa. Eke edau tubu kina na kaila kei na qiri lali, ni ra sa marautaka na wekani yalewa na ka sa yaco vua na nodratou yalewa. Na ka taucoko eratou ka vinakata tiko na wekani yalewa sa yaco tu. Kevaka sa yalewa qase mai sadau vakatakilakila talega ena magiti ni bogi va. Ena rawa ni mavoa tu mai na tikini yagona. Eratou sa kila sara toka mai ko tabani yalewa ni sa qase oti mai na nodratou yalewa. Oqo eratou dau madua kina na tabani yalewa. Ia edau laurai talega ena delani davodavo kevaka e yalewa gone tiko mai.
- Na cavaedauyaco tiko e loma ni vale ni sa oti na matai ni bogi, vaka kina na kenai karua ?

- Vei keimami eke edau sega ni yaco na lai sili vata. Ni sa oti ga na bogi va sa rau qai dau lakoyani na veiwatini ka dau lai sili ga yani.
- Edau kau beka kivei naiyau ka dau lai tevu yani koya ?
- Nai yau kece oqori edau wase, sa dau tiko tani ga na nodrai yanu na veiwatini. Na tiko talega na nodra i yau na yavusa vaka kina vei tinani tagane kei tinani yalewa. Edau sega ni wase na nodrau i yau na veiwatini ka sa dau lai vakatau sara toka ga vei tinani tagane kei tamana. Kevaka erau na solia ia sa na qai wase yani kevaka e sega ia sa na nodrau ga na veiwatini.
- Rawa ni ko vakamacalataka mada na Kalinisucu ?
- Na Kalinisucu oqori na nona i yau ko tinai yalewa baleta ni sa mai vakamau ko luvena ka sa kenai otioti ni nona tiko vei tinana. Me tekivu mai na nona se qai sucu ka yacova yani na gauna sa qai lai vakamau kina. Nai yau oqori e qai dau vakacabori yani ni sa oti e bogi va.
Oqo nai vakatabaki dua sara vei tinai yalewa.
Ni se bera ni caka na tevutevu sa dau lai caka sara na Tuvakuro. Oqo me sa lai conaki yani na nona vale na yalewa ka sa biu sara ga yani na nona i yaya.
- Nai yau beka ni cava ka dau vakacabori mei Vola ?
- Nai yau oqori me lai yaga sara ga kina veira na yavusa nei yalewa, vaka kina veira na lewe ni mataqali.
- Ocei edautaura na tabua ni Tataunaki ka na dusimaki talega vei cei ?

- Nai tataunaki edau vakacabora sara ga yani ko tamni yalewa, ka vakaraitaka tiko kina na nona tataunaka tiko na luvena veiratou na tabani tagane baleta ni sa nodratou na yalewa, ia e kerea tiko ko tamai yalewa meratou bau lai lomana na yalewa ka ratou dau raici koyakevaka edua na nona leqa. Ni sa oti kece mai koya na vosa nei tamai yalewa sa qai taura sara ga yani ko tamanitagane. Oqo edau vakaciriloloma toka baleta na nona sa mai takali koyalewa vei tinana kei tamana ka rau sa tataunaka tiko me kakua ni lai vakalolomataki tu.

- Na kakana cava beka edau vakarautaki ena siga ni vakamau ?

- Edau vakarautaki eke na vuaka kei na toa, na dalo kei na uvi, na ika ka ra dau vakarautaka sara ga vaka vinaka na tabani tagane na ka kece me baleta na magiti.

Ni gauna sa oti kina na bogi va sa qai mai caka tu ga yani na gunu yaqona ko ira na kena turaga vaka kina veira na kena marama. Me vakaraitaki tu ga kina na nodra marautaka tu na nodrau vakawati na veiwatini vou.

- Edua tale beka na ka ko via tukuna ?

- Oqori na ka au kila me baleta na vakamau ena gauna makawa.

Oqori talega na veika au kila .